

POHJOIS-KARJALAN KÄRÄJÄOIKEUS

TOIMINTAKERTOMUS

2020

Kuva: Leena Tahvanainen

1 SISÄLLYSLUETTELO

2	LAAMANNIN KATSAUS	3
3	YLEISTÄ	6
4	HENKILÖSTÖ JA TOIMINTAMENOT	7
4.1	Henkilökunta	7
4.2	Henkilökunnan ikärakenne vuoden 2020 lopussa	7
4.3	Lautamiehet	7
4.4	Käräjäoikeuden toimintamenot ja taloudellisuus	8
5	ORGANISAATIO	9
6	TOIMITILAT	11
7	LAINKÄYTTÖTOIMINTA JA TULOKSELLISUUS	19
7.1	Saapuneet ja ratkaistut asiat vuosina 2016 – 2020	19
7.2	Käsittelyajat	20
7.3	Haastemiesten suorittamat tiedoksiannot	21

2 LAAMANNIN KATSAUS

Pohjois-Karjalan kärjäoikeuden toimintavuoden 2020 merkittävin tekijä voidaan nimetä yhdellä sanalla: Korona.

Keväällä 2020 pandemian alkuvaiheessa Pohjois-Karjalan kärjäoikeus rajoitti toimintaansa merkittävästi henkilökunnan ja asiakkaiden terveyden suojaamiseksi ja koronaviruksen leviämisen ehkäisemiseksi. Maaliskuun puolivälistä pääsiäiseen kaikki oikeuden istunnot pakollisia pakkokeinokäsittelyjä ja vangittujen istutokäsittelyjä lukuun ottamatta peruutettiin. Myös huhti-toukokuussa suulliset käsittelyt rajoitettiin pääosin kiireellisiin asioihin sekä niihin istuntoihin, joiden käsittelyyn kaikki asianosaiset pystyivät osallistumaan etänä. Suuri osa vireillä olevista asioista laitettiin koronatilanteen vuoksi keskeytykseen. Keskeytyksessä olleiden asioiden määrä oli suurimmillaan kesäkuussa, jolloin Pohjois-Karjalan kärjäoikeudessa oli keskeytettynä yhteensä lähes 300 asiaa.

Samanaikaisesti istuntojen keskeyttämisen kanssa kärjäoikeudessa otettiin käyttöön laaja etätyöskentely. Lainkäyttöhenkilöstöstä ja haastemiehistä oli virastossa paikalla keväällä vain päivystäjiksi määrätty henkilöt. Muu henkilöstö siirtyi etätyöhön. Kärjäoikeuden asiakaspalvelu palveli kuitenkin asiakkaita kaiken aikaa normaalisti. Henkilökunnan keskinäiseksi yhteydenpitovälineeksi vakiintui Skype-yhteys. Kesän aikana istuntojen jälleen alettua henkilöstö palasi vähitellen takaisin normaaliin virastotyöskentelyyn, mutta etätyöskentelymahdollisuutta hyödynnettiin laajasti koko loppuvuoden ajan työtehtävien sen salliessa.

Etätyöskentelyyn ja etäyhteyksillä tapahtuviin oikeudenkäynteihin siirtyminen sujui Pohjois-Karjalan kärjäoikeudessa varsin kivuttomasti. Kärjäoikeuden toiminta oli jo vakiintunut hyvin uusiin toimitiloihin Pykäläkujalla, ja istuntosalien digitaalinen ICT-tekniikka oli tullut tutuksi ja otettu osaksi jokapäiväistä toimintaa oikeudenkäynneissä. Kärjäoikeuden käsittelemä oikeudenkäyntiaineisto oli saapunut jo hyvän aikaa tuomioistuimeen pääsääntöisesti sähköisessä muodossa ja se oli siten helposti hyödynnettävissä myös etätyöskentelyssä. Kärjäoikeudessa kahden edellisen vuoden aikana tehty tiivis työ toimintojen sähköistämiseksi ja uuden tekniikan hyödyntämiseksi kantoj tässä tilanteessa hedelmää.

Koronaviruspandemiasta aiheutui tuomioistuinten toiminnalle merkittävää haittaa, mikä oli nähtävissä myös pidentyneinä käsittelyaikoina vuonna 2020. Tuomioistuinvirasto myönsi syksyllä kärjäoikeuksille lisäresursseja koronaruuhkien purkuun, mutta nämä eivät ole olleet riittäviä ruuhkan purkamiseksi. Tuomioistuinvirasto onkin arvioinut valtakunnallisesti, että ruuhkien purkaminen kestää arviolta vähintään kaksi vuotta, koska viime kädessä istuntosalikapasiteetti asettaa rajoituksia sille, kuinka nopeasti asioita pystytään käsittelemään. Myös Pohjois-Karjalan kärjäoikeudessa asioiden käsittelyajat pidentyivät vuonna 2020, mutta varsin kohtuullisesti. Juttusumaa saatiin purettua syksyn aikana ja vuodenvaihteessa oli rikosasioden käsittelyaika 4,2 kuukautta, kun se ennen pandemiaa oli ollut noin kuukausi nopeampi (3,1 kuukautta). Tuomioistuinsovitteluun ja sovinnon edistämiseen jo aiemmin kohdistetut panostukset tuottivat tulosta, ja laajoissa riita-asioissa käsittelyajat jäivät vain pari viikkoa edellistä vuotta jälkeen (6,8 kk - 6,2 kk). Valtakunnallisesti verraten Pohjois-Karjalan käsittelyajat olivat edelleen selvästi keskimääräistä nopeampia (valtakunnallisesti rikosasiat 5,3 kk ja laajat riita-asiat 9,2 kk). Henkilökunnan työpanos ja sitoutuminen asioiden eteenpäin viemisessä oli erinomaista, kun otetaan lisäksi huomioon, että Pohjois-Karjalan kärjäoikeuteen saapuneiden rikosasioden määrä kasvoi samanaikaisesti 4,4 % ja laajojen riita-asioiden tätäkin enemmän eli 13 %.

Pandemian aiheuttamista ongelmista huolimatta käräjäoikeudessa jatkettiin edelleen keväällä 2018 laaditun kehittämissuunnitelman toteuttamista. Suunnitelma on laadittu vuosille 2018 – 2022 ja sillä pyritään tukemaan käräjäoikeuden tehtävien tehokasta ja tarkoituksenmukaista hoitamista, varmistamaan henkilöstön työhyvinvointi sekä edistämään tuomioistuimen toiminnan tunnettavuutta kansalaisten keskuudessa. Tavoitteena on hyvä työyhteisö ja hyvinvoiva henkilöstö, jolla on asianmukaiset valmiudet tehdä itsenäisesti ja aktiivisesti työtään sekä kehittyä omassa työssään.

Edellisenä syksynä 2019 käräjäoikeudessa luovuttiin työparityöskentelystä ja siirryttiin osastoittain toimiviin sihteeritiimeihin, jotka antavat sihteeripalveluita kaikille oman osastonsa tuomareille. Samassa yhteydessä sovittiin yhteisistä menettelytavoista kaiken asiakirja-aineiston siirtämisestä sekä sihteerin ja tuomarin välisen viestinvaihdon toteuttamisesta pääsääntöisesti vain sähköisessä muodossa. Alkuvaiheen totuttelun jälkeen tiimityöskentelyssä alettiin löytää yhteiset toimintatavat ja henkilökunnan valmiudet sähköiseen toimintaan olivat etätyöskentelyyn siirryttäessä hyvät. Myös Hakemus-Aipan käyttöönotto loppuvuonna 2020 sujui varsin mallikkaasti, vaikka järjestelmässä ilmenikin edelleen toimintaa häiritseviä puutteita.

Käräjäoikeuden henkilöstön eläköityminen ja sen myötä henkilökunnan vaihtuminen jatkui kiivaana. Käräjäoikeuteen nimitettiin vuoden 2020 alusta lukien käräjäsihteerin vakituiseen virkasuhteeseen yhteensä kahdeksan työntekijää, mikä vastaa yli 1/3 käräjäoikeuden kansliahenkilökunnasta. Tämän lisäksi käräjäoikeudessa toimi vuoden 2020 aikana viisi määräaikaista käräjäsihteerä ja kolme määräaikaista käräjätuomaria. Uudet työntekijät toivat työyhteisöön ja työn tekemiseen uusia, tuoreita näkökulmia ja työn tekemisen iloa. Toisaalta henkilöstön suuri vaihtuvuus herätti huolta henkilöstön osaamisen, ns. hiljaisen tiedon säilyttämisen ja perehdyttämiseen kuluvaan runsaan työajan vuoksi. Käräjäoikeudessa otettiin käyttöön uudet perehdyttämismallit ja laajennettiin perehdyttämiseen liittyviä vastuutehtäviä useammille henkilöille. Henkilöstön hyvinvoinnin ja jaksamisen edistämiseksi käräjäoikeudessa jatkui edellisenä vuonna aloitettu Valtiokonttorin tukema Kaiku-hanke teemalla ”Työhyvinvointi muuttuvassa ympäristössä”. Hankkeessa toteutettiin kevään ja syksyn 2020 aikana työterveyspsykologin ohjauksessa työnohjauskeskusteluja pienryhmissä sekä koko henkilökunnan yhteinen palauteseminaari.

Koronapandemian seurauksena vuoden 2020 yhteinen virkistystoiminta jäi valitettavan vähäiseksi. Koronapandemian seurauksena toiminnassa korostui työympäristön terveyden ja turvallisuuden varmistaminen. Käräjäoikeus panosti tähän erilaisten henkilösuojausten laajalla käyttöönotolla, tehostetuilla hygieni- ja siivouskäytännöillä sekä turvaetäisyyksiä koskevilla pelisäännöillä.

Korona vaikutti myös merkittävästi myös yhteistyöhön sidosryhmien kanssa. Marraskuun viimeisenä perjantaina vuotuisesti järjestettävä yhteistoimintailtapäivä jouduttiin peruuttamaan. Yhteyttä sidosryhmiin ylläpidettiin vuoden aikana pääasiassa useilla tiedotteilla, joilla välitettiin ajantasaisesti tietoa koronan vaikutuksista käräjäoikeudessa asioimiseen. Syyskuussa ennen pandemian toisen aallon nousua Pohjois-Karjalassa ennätettiin kuitenkin toteuttaa Puolustusvoimien paikallispuolustusharjoitus, johon käräjäoikeus osallistui näytösoikeudenkäynnillä. Viranomaisten yhteysharjoitus onnistui erinomaisesti ja antoi hyvät eväät vastaavan toiminnan jatkamiselle tulevaisuudessakin.

Yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa käräjäoikeudessa ennätettiin järjestää alkuvuonna 2020 koululaisryhmille esittelytilaisuuksia käräjäoikeudessa. Pandemian alkamisen jälkeen vierailutoiminta käräjäoikeuteen jouduttiin kuitenkin keskeyttämään toistaiseksi. Myöskään keskustelutilaisuutta median edustajien kanssa ei pystytty tänä vuonna pandemian vuoksi järjestämään. Yhteistyötä Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitoksen kanssa jatkettiin, ja kesällä 2020 neljä oikeustieteen opiskelijaa suoritti harjoittelunsa menestyksekkäästi käräjäoikeudessa.

Esitän parhaat kiitokseni käräjäoikeuden henkilökunnalle kuluneesta toimintavuodesta. Korona - pandemian aiheuttamat muutokset ovat vaatineet henkilökunnalta joustavuutta ja kykyä omaksua uusia asioita ja työnteon tapoja nopealla aikataululla. Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden henkilökunta

on erittäin motivoitunutta, ammattitaitoista ja osaavaa. Tämä mahdollistaa sen, että Pohjois-Karjalan käräjäoikeus onnistuu jatkossakin haastavassa ja tärkeässä yhteiskunnallisessa tehtävässään.

Tuija Turpeinen
laamanni

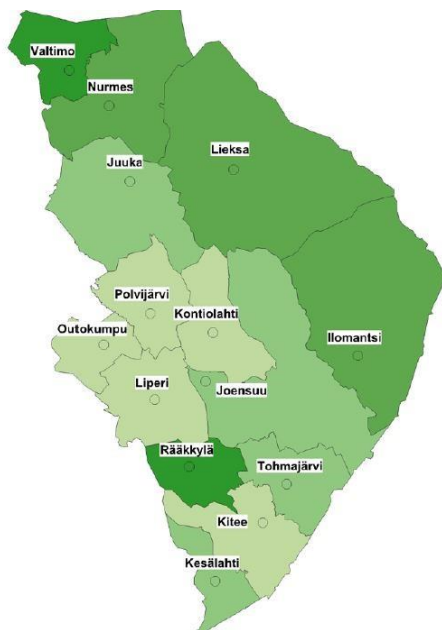
Kuva: Jarno Artika

3 YLEISTÄ

Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden tuomiopiiri käsittää koko Pohjois-Karjalan maakunnan. Käräjäoikeuden kanslia sijaitsee Joensuussa. Istuntoja pidetään Joensuun lisäksi myös Nurmeksessa.

Väestöpohja oli vuoden 2020 lopussa 160.412 asukasta.

Käräjäoikeuksien verkostouudistuksella käräjäoikeuksien määrä väheni 1.1.2019 lukien 27 käräjäoikeudesta kahteenkymmeneen. Verkostouudistuksessa Pohjois-Karjalan käräjäoikeuden asema itsenäisenä toimijana säilyi ja käräjäoikeus jatkoi toimintaansa oikeusturvan jakajana lähellä Pohjois-Karjalan maakunnan ihmisiä.

4 HENKILÖSTÖ JA TOIMINTAMENOT

4.1 HENKILÖKUNTA

Vuoden 2020 lopussa käräjäoikeudessa oli 42 vakinaista virkaa. Virkarakenne oli seuraava:

- laamanni
- 10 käräjätuomaria
- 3 käräjänotaaria
- hallintosihteeri
- 20 käräjäsihteeriä
- 7 haastemiestä

Lisäksi Itä-Suomen yliopiston neljä korkeakouluharjoittelijaa suoritti oikeustieteen opintoihinsa liittyvän harjoittelun käräjäoikeudessa.

4.2 HENKILÖKUNNAN IKÄRAKENNE VUODEN 2020 LOPUSSA

Ikäryhmä	Henkilöä	%	Miehiä	%	Naisia	%
Alle 35 v.	12	28	5	12	7	16
35-44	5	12	1	2	4	9
45-54	13	30	5	12	8	19
Yli 55	13	30	5	12	8	19
Yhteensä	43	100	16	37	27	63

Henkilökunnan keski-ikä on 46,8 vuotta.

4.3 LAUTAMIEHET

Vuonna 2020 Pohjois-Karjalan käräjäoikeudessa on toiminut 42 lautamiestä. Heidät on valittu käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvista kahdestatoista kaupungista ja kunnista seuraavasti:

- Ilomantsi 2
- Joensuu 15
- Juuka 2
- Kitee 4
- Kontiolahti 2

- Outokumpu 2
- Lieksa 2
- Liperi 2
- Nurmee 5
- Polvijärvi 2
- Rääkkylä 2
- Tohmajärvi 2

Valtimon kunta yhdistyi Nurmeksen kaupunkiin vuoden 2020 alussa. Kuntaliitoksen myötä Valtimon kunnasta valitut kaksi lautamiestä siirtyivät Nurmeksen lautamiehiksi.

Vuoden 2019 alussa tuli voimaan oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 6 §:n muutos, jonka mukaan rikosasiassa käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja, jos mistään syytteessä tarkoitettusta yksittäisestä rikoksesta ei syytteessä mainittujen seikkojen vallitessa tehtynä ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin vankeutta enintään neljä vuotta. Muutoksen myötä huomattava osa lautakuntaistunnoista koski vangittuna olleiden vastaajien rikosasioita, jotka on käsiteltävä käräjäoikeudessa kahden viikon kuluessa asian vireille tulosta. Osallistumismahdollisuus näin lyhyellä varoitusaajalla on osoittautunut monelle lautamiehelle vaikeaksi järjestää.

Lautakuntaistuntopäiviä oli vuonna 2020 Joensuussa 75 (vuonna 2019: 83) ja Nurmeksessa 3 (vuonna 2019: 1).

Yksittäisen lautamiehen istuntopäivien määrä vaihteli 0 – 8 istuntopäivään riippuen lautamiehen mahdollisuudesta osallistua istuntoihin sekä siitä montako istuntopäivää yksittäisen rikosasian käsittelyyn kului.

4.4 KÄRÄJÄOIKEUDEN TOIMINTAMENOT JA TALOUDELLISUUS

Tuomioistuinvirasto (aloitti toimintansa 1.1.2020) on Oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva itsenäinen keskusvirasto, joka huolehtii kaikkien tuomioistuinten keskushallintotehtävistä, tekee oikeusministeriölle ehdotuksen tuomioistuinten toimintamäärärahoista sekä päättää määrärahojen jakamisesta tuomioistuimille hyväksytyn talousarvion mukaisesti.

Käräjäoikeuden toimintamenot vuonna 2020 olivat 3 108 805 euroa. Vuonna 2019 vastaava luku oli 3 278 377 euroa.

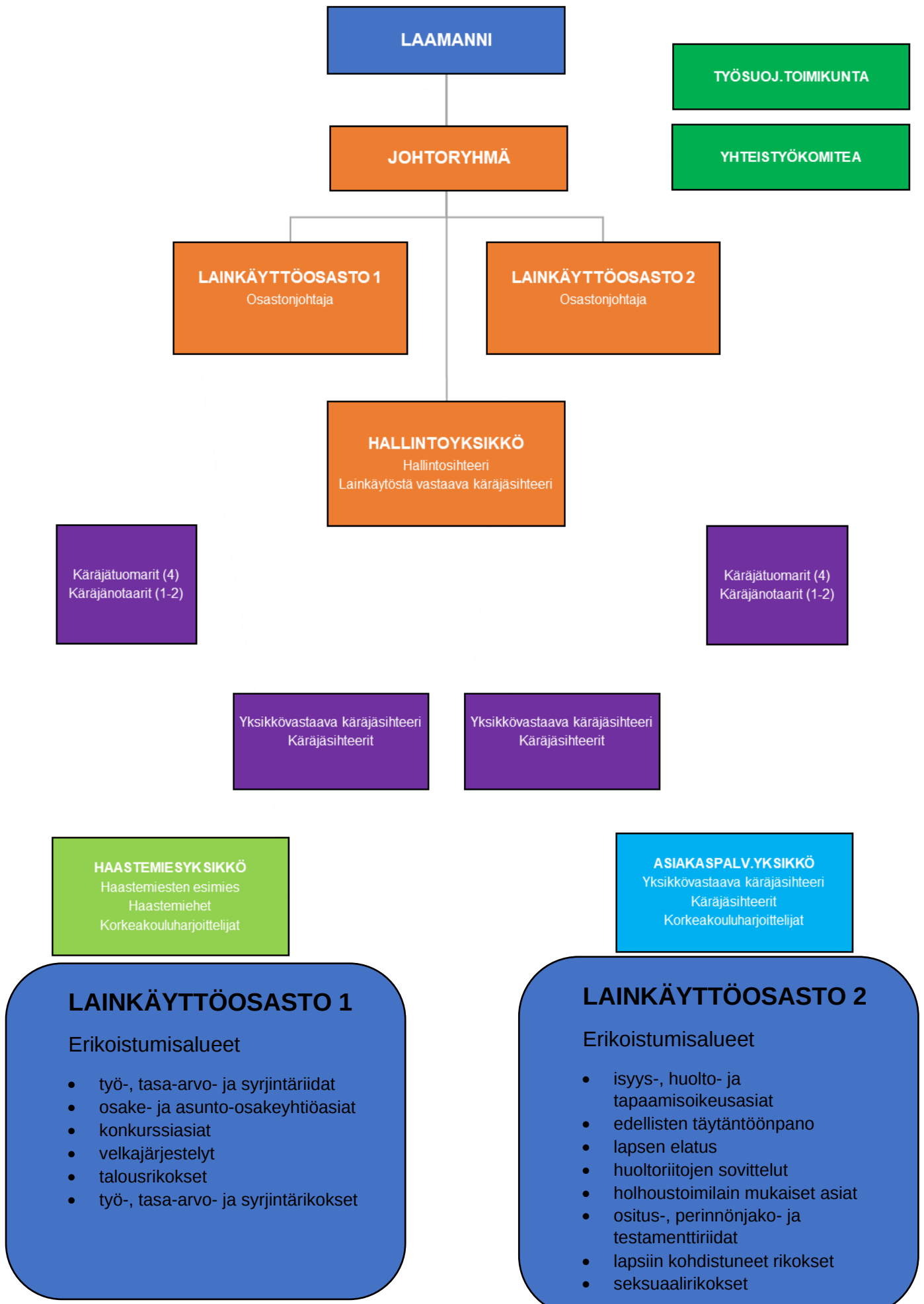
Käräjäoikeuden taloudellisuusluku oli 714 vuonna 2020 ja vuonna 2019 se oli 599. Koko maan keskimääräinen taloudellisuus vuonna 2020 oli 655. Taloudellisuus tarkoittaa yhden painotetun ratkaisun hintaa. Toimintaa voidaan pitää sitä taloudellisempänä, mitä vähäisemmillä kustannuksilla suorite saadaan aikaan.

5 ORGANISAATIO

Käräjäoikeuden toimintaa johtaa ja sen tuloksellisuudesta vastaa laamanni. Laamannin apuna toimii johtoryhmä, johon kuuluvat jäseninä laamanni ja osastonjohtajat.

Pohjois-Karjalan käräjäoikeus käsittelee riita-, rikos- ja hakemusasioita. Lainkäyttö on jaettu kahteen osastoon, joista toinen on erikoistunut yhtiöoikeuteen, talousrikosasioihin sekä insolvenssiasioihin ja toinen lapsi- ja perheoikeuteen sekä lapsiin kohdistuviin rikosasioihin ja seksuaalirikoksiin. Molemmat osastot käsittelevät lisäksi muita tavanomaisia riita-, rikos- ja hakemusasioita. Osastonjohtajina toimivat kaksi käräjätuomaria johtavat lainkäyttöosastojen toimintaa. Kummallakin lainkäyttöosastolla on lähiesimies, joka ohjaa kärjäsihteerien toimintaa.

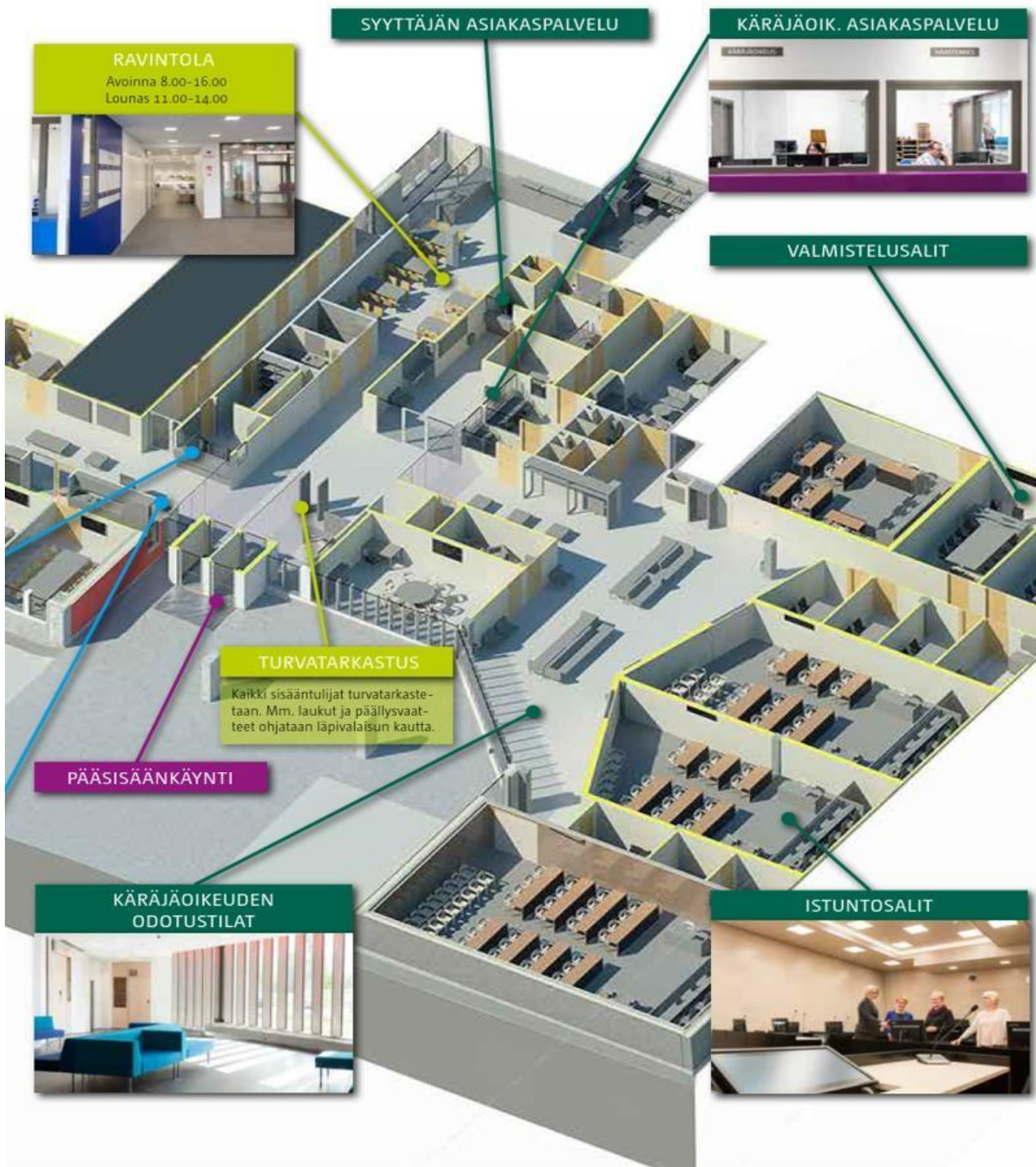
Lisäksi käräjäoikeudessa on haastemiesyksikkö, joka toimii 1. lainkäyttöosaston osastonjohtajan alaisuudessa sekä asiakaspalveluyksikkö, joka toimii 2. lainkäyttöosaston osastonjohtajan alaisuudessa. Erillinen summaaristen- ja hakemusasioiden yksikkö lakkautettiin riidattomien velkomusasioiden siirryttyä syyskuun 2019 alusta Kymenlaakson käräjäoikeuden käsiteltäväksi. Yksiköiden toimintaa johtavat lähiesimiehet.

6 TOIMITILAT

Käräjäoikeus muutti 1.9.2017 uuteen oikeus- ja poliisitaloon Pykäläkujalle. Samassa rakennuksessa toimii Joensuun poliisilaitos ja Itä-Suomen syyttäjänvirasto. Virastojen yhteisessä sisääntuloaulassa on turvatarkastus kaikille rakennukseen saapuville.

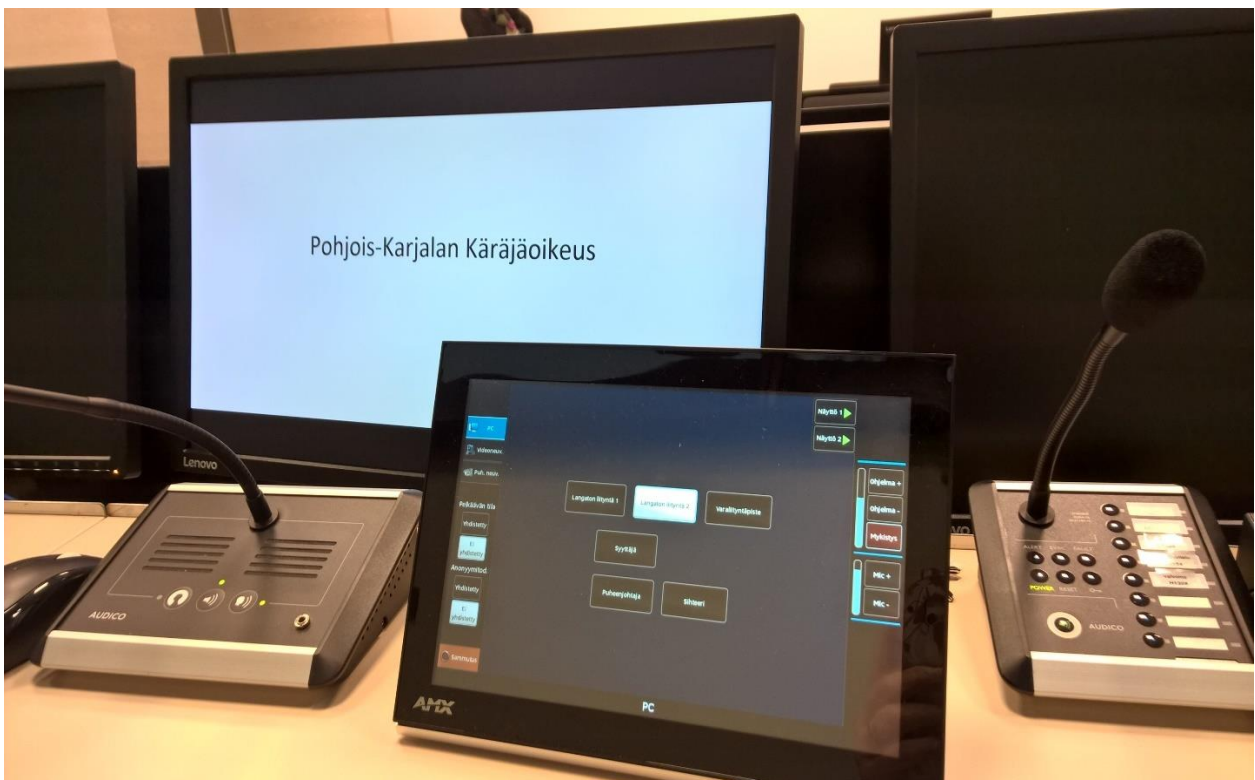
ASIAKASPALVELUTILAT

Oikeustalon ensimmäisessä kerroksessa sijaitsee neljä pääkäsittelysalia, kaksi valmistelusalua ja sovittelusalua. Kaikki istuntosalit on varustettu digitaalisella esitystekniikalla ja videoneuvotteluyhteydellä. Sovittelusalissa on sovitteluistuntoja sekä kokous- ja koulutustilaisuuksia varten käytössä interaktiivinen älytaulu.

Pohjois-Karjalan kärjäoikeus toimii aktiivisesti uusien tehokkaiden työtapojen ja sähköisen oikeudenkäynnin edistämiseksi. Uudet istuntosalit ja salitekniikka antavat tälle työlle hyvin toimivan ympäristön.

Oikeustalon toisessa ja kolmannessa kerroksessa sijaitsevat yleisöltä suljetut kansliatilat. Henkilökunnan työtiloissa on yksilötyöhuoneet käräjätuomareille ja lähiesimiehille, osa henkilökunnasta työskentelee omassa työpisteessä 3 – 10 hengen monitilaympäristössä. Jokaisella on omassa työpisteessään kannettava tietokone, kännykkä, kaksi työskentelynäyttöä ja sähköpöytä. Langaton verkkoyhteys mahdollistaa siirtymisen omasta työpisteestä neuvotteluhuoneisiin tai vetäytymistiloihin

Työympäristön viihtyisyyden lisäämiseksi käräjäoikeuden aula- ja kansliatiloihin on sijoitettu Valtion taideteostoimikunnan teoksia sekä Pohjois-Karjalan maakuntamuseon valokuva-arkiston vanhoja valokuvia, jotka esittävät maakunnan ja sen asukkaiden historiaa.

Kuvaaja: Tuomo Ahokas

Joensuu: tuntematon mies ja koira 1900-luvun alussa

Kuva: Jarno Artika

Teos: Raimo Heino: Rikos ja rangaistus 1982

7 LAINKÄYTTÖTOIMINTA JA TULOKSELLISUUS

Käräjäoikeuteen oli arvioitu saapuvan vuonna 2020 3 640 asiaa ja ratkaistavan 3 660 asiaa. Asioita saapui huomattavasti enemmän eli 3 914 asiaa (luku sisältää sakonmuuntoasiat) ja vuoden aikana ratkaistiin 3 858 asiaa (luku sisältää sakonmuuntoasiat).

Tuottavuus vuonna 2020 oli 100 ja vuonna 2019 vastaava luku oli 121. Koko maan keskimääräinen tuottavuus vuonna 2020 oli 113. Tuottavuus tarkoittaa yhtä henkilötyövuotta kohti ratkaistujen painotettujen asioiden määrää. Toimintaa voidaan pitää sitä tuottavampana mitä enemmän asioita henkilötyövuotta kohden ratkaistaan.

7.1 SAAPUNEET JA RATKAISTUT ASIAT VUOSINA 2016 – 2020

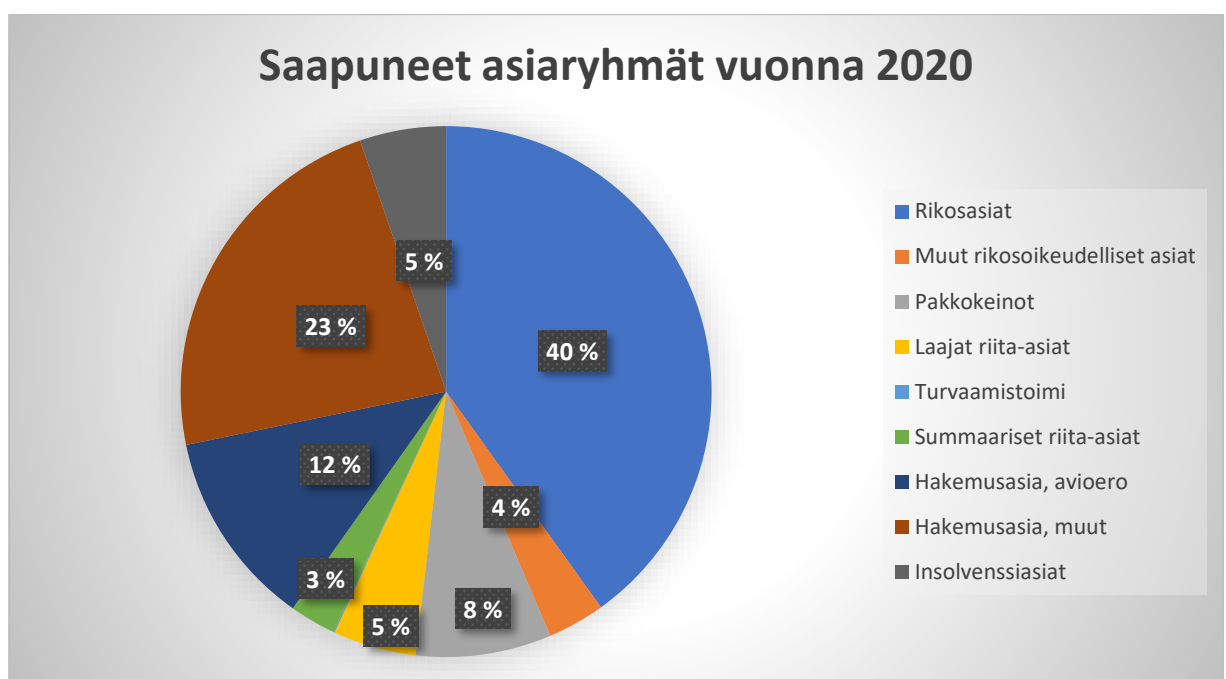
Saapuneet (=S) ja ratkaistut (=R) asiat vuosina 2016 – 2020 (luvuista puuttuvat sakonmuuntoasiat)

	2016		2017		2018		2019		2020	
	S	R	S	R	S	R	S	R	S	R
Rikosoikeudelliset yht.	1584	1616	1655	1578	1658	1559	1816	1750	1 883	1 713
Rikosasiat	1234	1275	1239	1161	1281	1218	1394	1349	1 456	1 303
Muut rikosoikeudelliset asiat	160	146	163	163	167	159	148	146	127	137
Pakkokeinoasiat	190	195	253	254	210	182	274	255	300	273

	2016		2017		2018		2019		2020	
	S	R	S	R	S	R	S	R	S	R
Siviiliasiat yht.	10710	10491	12450	10299	12634	14116	10097	12329	1 749	1 863
Laaja haastehakemus, riita- asia	178	173	160	153	177	176	162	141	184	189
Turvaamistoimi	4	4	2		9	7	5	6	3	4
Summaariset asiat	9019	8845	10724	8591	10955	12496	8419	10589	102	144
Hakemusasia, avioero	459	448	473	479	454	424	438	500	435	447
Hakemusasia, muut	807	777	882	897	776	767	861	857	834	862
Insolvenssiasiat	243	244	209	179	263	246	212	236	191	217

	2016		2017		2018		2019		2020	
	S	R	S	R	S	R	S	R	S	R
Kaikkiaan	12294	12107	14105	11877	14292	15675	11913	14079	3 632	3 576

Saapuneet asiat vuonna 2020 esitettynä graafisena kuviona

7.2 KÄSITTELYAJAT

Käräjäoikeuden toteutuneet käsittelyajat vuonna 2020 asiaryhmittäin olivat seuraavat:

- rikosasiat 4,2 kk
- laajat riita-asiat 6,9 kk
- summaariset asiat 7,3 kk
- velkajärjestelyt 5,0 kk

Koko maan toteutuneiden käsittelyaikojen keskiarvot vuonna 2020 olivat seuraavat:

- rikosasiat 5,3 kk
- laajat riita-asiat 9,2 kk
- summaariset asiat 3,0 kk
- velkajärjestelyt 6,2 kk

7.3 HAASTEMIESTEN SUORITTAMAT TIEDOKSIANNOT

Haastemiehet suorittivat vuonna 2020 yhteensä 13 392 tiedoksiantoa, joista rikoshaasteita oli 3 762. Puhelintiedoksiantoja suoritettiin 8 421 kpl, joka on 63 % kaikista annetuista tiedoksiannoista. Ajokilometrejä kertyi vuoden aikana haastemiehille 48 097 kilometriä.